

قوانین و مقررات کاربردی و مورد نیاز شوراهای اسلامی شهرها

آخرین تغییرات و اصلاحات تا شهریور ماه ۹۷ در قوانین:

آئین نامه ها ای اجرایی و دستورالعملهای مرتبط با قانون
تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب
شهرداران مصوب ۱۳۷۵

گردآورندگان:

حمیدحیدری

علی انصاری

حمیدرضا سلیمانی

عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: قوانین کاربردی و مورد نیاز شوراها/ گردآورندگان جواد نکوئی، حمیدرضا سلیمانی، علی انصاری.
مشخصات نشر	: اراک: اندیشه مطهر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۶۰ ص: ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک	: ۲۰۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۷۴۴۴-۷۰-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان دیگر: قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه عیین آنها.
عنوان دیگر	: قانون تعاریف محدوده و حریم شهر، روستا و شهرک و نحوه تعیین آنها.
موضوع	: شوراهای شهر -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	: City councils -- Law and legislation -- Iran
موضوع	: ایران -- تقسیمات کشوری -- آیین نامه ها
موضوع	: Iran -- Administrative and political divisions -- By-laws
شناسه افزوده	: نکوئی، جواد، ۱۳۶۹ - گردآورنده
شناسه افزوده	: سلیمانی، حمیدرضا، ۱۳۵۱ - گردآورنده
شناسه افزوده	: انصاری، علی، ۱۳۵۲ شهرپور -، گردآورنده
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ / ۲۲۸ / KNH۲۹۴۳
رده بندی دیویی	: ۵۵۰۹/۳۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۷۹۴۵۲

تلفن: ۰۳۲۲۱۶۰۱۸ - ۰۸۶ همراه: ۰۹۱۲۹۴۳۸۴۱۷

♦ قوانین و مقررات کاربردی و مورد نیاز شوراهای اسلامی شهرها

♦ گردآورندگان: حمیدرضا سلیمانی، علی انصاری، جواد نکوئی

♦ ناشر: انتشارات اندیشه مطهر

♦ صفحه آرا: بوستان فرهنگی کوثر

♦ نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۶

♦ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

♦ چاپخانه: گنج معرفت

♦ قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

♦ شابک: ۲-۷۰-۷۴۴۴-۶۰۰-۹۷۸ ISBN

♦ حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

♦ وب سایت: E- Mail: Andishemotahar@Yahoo.com

♦ مرکز پخش: اراک/ ابتدای خیابان شهید بهشتی، پاساژ اسلامی/ طبقه سوم

فهرست

۴	.....مقدمه
۵	.....پیشگفتار
	آیین نامه اجرایی ماده(۹۰)قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای
۵	.....اسلامی کشور و انتخاب شهرداران
۹	.....دستورالعمل ماده (۴) آئین نامه اجرایی ماده ۹۰ قانون تشکیلات
۱۲	.....شیوه نامه ماده (۹) آئین نامه اجرایی ماده (۹۰) قانون تشکیلات

پیشگفتار:

پس از چاپ مجموعه قوانین و مقررات کاربردی مورد نیاز شوراهای اسلامی، کتاب حاضر با نگاهی به تغییرات اعمال شده قوانین، آخرین تغییرات را در این خصوص که مشتمل بر ۴ قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵ و همچنین آئین نامه اجرایی ماده ۹۰، دستورالعمل ماده (۴) آئین نامه اجرایی ماده (۹۰)، شیوه نامه ماده (۹) آئین نامه اجرایی ماده (۹۰) قانون فوق و مواد مستثنی شده در بند (۱) و (۲) ماده ۱۰۸ قانون تشکیلات از قوانین تشکیلات شوراهای اسلامی کشور و همچنین تشکیلات شوراهای اسلامی کشوری و انتخابات شوراهای مزبور ضمن اینکه ادعا نداریم این کتاب کلیه قوانین مورد نیاز شورها را شامل می شود از همه عزیزان عاجزانه تقاضا می کنیم در تکمیل و بروز رسانی این قوانین و اصلاح آنها از طریق دفتر امور شهری و شوراهای استانداری مرکزی همگام و همقدم ما باشند.

امید است که این مجموعه به عنوان ادای دین مورد قبول درگاه احدیت و خوانندگان محترم قرار بگیرد.

حمیدحیدری-علی انصاری - حمید رضا سلیمانی

آیین نامه اجرایی ماده (۹۰) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات

شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران

مصوب ۱۳۷۵/۳/۱ و اصلاحات بعدی آن

هیأت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۷/۵ به پیشنهاد شماره ۱۶۷۰۹۶ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۹ وزارت کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آیین نامه اجرایی ماده (۹۰) قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران- مصوب ۱۳۷۵- و اصلاحات بعدی آن را به شرح زیر تصویب کرد:

ماده ۱- در این آیین نامه اصلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار

می روند:

الف- هیئت تطبیق: هیأت تطبیق مصوبات شورای اسلامی کشور با

قوانین

ب- هیئت بخش و روستا: هیأت تطبیق مصوبات بخش و روستا

پ- هیئت شهرستان: هیأت تطبیق مصوبات شهرستان

ت- قانون: قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و

انتخاب شهرداران- مصوب ۱۳۷۵- و اصلاحات بعدی آن

ماده ۲- تعیین اعضای هیئت های تطبیق موضوع ماده (۹۰) قانون

به شرح زیر است:

الف- انتخاب قاضی توسط رییس قوه قضاییه

ب- انتخاب نمایندگان شورای شهرستان و استان از بین اعضای شوراهای

مذکور با تصمیم اکثریت مطلق اعضای شورا و با مکاتبه رییس شورا

پ- انتخاب نماینده فرماندار توسط فرماندار از میان معاونان فرمانداری

تبصره ۱- در ابتدای ره دوره شوراهای اسلامی کشور تا تشکیل شورای جدید شهرستان و استان و معرفی نمایندگان آنها به هیئت های تطبیق، نمایندگان قبلی می توانند در جلسات هیات های مذکور شرکت و اظهار نظر نمایند

تبصره ۲- در طول فعالیت هیئت تطبیق، مرجع ذی ربط معرفی کننده نماینده می تواند نسبت به جایگزینی نماینده خود اقدام نماید.

تبصره ۳- چنانچه هر یک از اعضای هیات تطبیق به هر دلیلی از هیات خارج شود، مرجع معرفی کننده موظف است حداکثر ظرف یک هفته نماینده جایگزین خود را به نحوی که در ادامه فعالیت هیئت تطبیق خللی ایجاد ننماید، معرفی کند.

ماده ۳- در صورتی که رسیدگی به مصوبات یکی از شوراهای اسلامی که نماینده آن عضو هیات تطبیق است مطرح باشد، حسب مورد نماینده جایگزیناز طرف شورای استان یا شهرستان ذی ربط جهت شرکت در جلسه هیات تطبیق معرفی می شود

ماده ۴- به منظور بررسی بیشتر و دقیق تر مصوبات شورا، روسای هیات های تطبیق می توانند به منظور اخذ نظرات مشورتی از کارشناسان ذی ربط بدون داشتن حق رای برای حضور در جلسات هیئت های تطبیق دعوت کنند. دستورالعمل مربوط به کارشناس مذکور توسط وزارت کشور تهیه و ابلاغ خواهد شد.

ماده ۵- جلسات هیئت های تطبیق با حضور حداقل دو نفر رسمیت یافته و تصمیمات با حداقل دو رای موافق معتبر خواهد بود.

ماده ۶- شوراهای اسلامی شهر، روستا، بخش و شهرستان موظفند حداکثر یک هفته پس از تصویب، نسخه ای از مصوبات خود را به هیات تطبیق ذی ربط، شهرداری، دهیاری یا دستگاه اجرایی که مصوبه مربوط به آنها باشد، ارسال نمایند. رییس هیات تطبیق موظف است پس از وصول مصوبه در مهلت قانونی نسبت به تشکیل جلسه اقدام کند.

ماده ۷- هیئت تطبیق موظف است حداکثر دو هفته از تاریخ ابلاغ مصوبه با ذکر مورد و مستدل اعتراض خود را به شورا اعلام و درخواست تجدید نظر کند. عدم اعلام نظر توسط هیئت تطبیق در زمان قانونی مقرر، به منزله تایید مصوبه شورا است. شورا موظف است از تاریخ وصول اعتراض، حداکثر ظرف مدت ده روز تشکیل جلسه داده و نسبت به موضوع رسیدگی و اعلام نظر نماید. رسیدگی به اعتراض مانع از رسیدگی به شکایت سایر اشخاص در محاکم صلاحیت دار نیست.

تبصره ۱- عدم ارسال پاسخ لازم از سوی شورا در زمان قانونی مقرر به منزله پذیرش اعتراض هیئت تطبیق و کان لم یکن شدن حکم مورد اعتراض هیئت تطبیق است.

تبصره ۲- در صورتی که شورا از مصوبه خود عدول ننموده و بر آن اصرار کند موضوع ظرف (۴۸) ساعت با درخواست کتبی رییس هیات تطبیق به هیئت حل اختلاف ذی ربط ارجاع می شود. هیئت حل اختلاف موظف است موظف است ظرف مهلت قانونی (۲۰) روز نسبت به مصوبه شورا اعلام نظر کند.

ماده ۸- چنانچه مصوبه شورا با قوانین و مقررات مربوط به هر یک از دستگاه های اجرایی، شهرداری و یا دهیاری مغایر باشد، مسئولین اجرایی ذی ربط می توانند مراتب مغایرت را با ذکر دلایل و مستندات ظرف مهلت مقرر قانونی به هیات تطبیق ذی ربط اعلام نماید. هیئت تطبیق موظف است طبق ترتیبات قانونی موضوع را مورد رسیدگی قرار داده و نتیجه را به دستگاه معترض اعلام کند.

ماده ۹- انجام کلیه مکاتبات و اداره جلسات بر عهده رئیس هیئت تطبیق می باشد و محل دبیرخانه هیئت های تطبیق در فرمانداری و بخشداری ذی ربط است. نحوه فعالیت دبیرخانه هیئت های تطبیق و تامین و پرداخت هزینه های مربوط به هیئت تطبیق، مطابق شیوه نامه ای خواهد بود که توسط وزارت کشور تهیه و ابلاغ میشود.

ماده ۱۰- وزارت کشور مسئول حسن اجرای این آیین نامه بوده و موظف است بر اساس مسئولیت نظارتی و اجرایی خود، نسبت به عملکرد هیئت های تطبیق نظارت داشته و موارد تخلف از قانون توسط هر یک از اعضای هیئت تطبیق را به مرجع ذی صلاح قانونی ذی ربط اعلام و آن را پیگیری نماید.

تبصره - هیئت های تطبیق موظفند به صورت مستمر گزارش اقدامات و عملکرد خود شامل گزارشی از مصوبات شوراها به همراه اظهار نظر هیئت مربوط را به نحو مقتضی به اطلاع وزارت کشور و استانداری ذی ربط برسانند.

اسحاق جهانگیری- معاون اول رئیس جمهور -

**دستورالعمل ماده (۴) آئین نامه اجرایی ماده (۹۰) قانون
تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب
شهرداران مصوب ۱۳۷۵- و اصلاحات بعدی آن**

این دستور العمل طی نامه شماره ۲۷۴۰۶ مورخ ۱۳۹۷/۰۲/۲۳ توسط
وزیر محترم کشور ابلاغ گردید

ماده ۱- در این دستورالعمل اصلاحات زیر در معانی مشروح مربوط، به
کار میروند:

الف- هیات تطبیق: هیات تطبیق مصوبات شوراهای اسلامی کشور با
قوانین

ب- هیات بخش و روستا: هیات تطبیق مصوبات بخش و روستا

ج- هیات شهرستان: هیات تطبیق مصوبات شهرستان

د: قانون: قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و
انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵- و اصلاحات بعدی آن

ماده ۲- تعداد کارشناسان مشورتی هیات های تطبیق به شرح ذیل می
باشد:

الف) هیات تطبیق شهرستانهایی که مرکز آن، کلان شهر باشد، ۷ نفر

ب) هیات تطبیق شهرستانهایی که مرکز آن، مرکز استان و یا شهر با
جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر باشد: ۵ نفر

ج) هیات تطبیق سایر شهرستانها، ۳ نفر

د) هیات تطبیق شهر و روستا: ۳ نفر

ماده ۳- فرماندار یا بخشدار ذیربط باید کارشناسان مشورتی هیات تطبیق
را از بین مشاوران و کارشناسان مجرب و حائز شرایط لازم انتخاب نمایند.

ماده ۴- احکام کارشناسان مشورتی هیات های تطبیق توسط فرماندار یا بخشدار مربوطه صادر می گردد.

تبصره ۱ - با توجه به ماده (۱۰) آیین نامه اجرایی ماده (۹۰) قانون و به منظور نظارت بر حسن اجرای آن، یک نفر از کارشناسان مشورتی هیات های تطبیق به شرح ذیل برای صدور حکم تعیین و معرفی می شود:

الف- هیات تطبیق شهرستان در مراکز استان و در شهرهای با جمعیت بیشتر از دویست هزار نفر، با معرفی دفتر ذی ربط وزارت کشور (دفتر امور اسلامی شهر و روستا)

ب- هیات تطبیق سایر شهرستان ها، به پیشنهاد دفتر امور شهری و شوراهای استانداری مربوط و با معرفی معاون هماهنگی امور عمرانی

ج- هیات تطبیق بخش و روستا، به پیشنهاد دفتر امور روستایی و شوراهای استانداری و با معرفی معاون هماهنگی امور عمرانی

ماده ۵- کارشناسان مشورتی عضو هیات تطبیق باید حائز شرایط زیر باشند:

۱- دارا بودن حداقل مدرک کارشناسی در رشته های حقوق، عمران، شهرسازی، معماری، برنامه ریزی شهری، برنامه ریزی منطقه ای، توسعه شهری، مدیریت (کلیه گرایشها)، آبادانی روستا، جغرافیا و برنامه ریزی شهری، جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، علوم اجتماعی، جامعه شناسی، علوم سیاسی، محیط زیست، مهندسی کشاورزی، حسابداری، امور مالی و اقتصاد

۲- دارا بودن حداقل ۵ سال تجربه در مینه امور شوراهای، مدیریت شهری و روستایی

تبصره ۱- فرماندار یا بخشدار ذی ربط موظف است یکی از کارشناسان مشورتی مذکور که علاوه بر شرایط مندرج در این ماده، الزاماً باید از کارکنان رسمی یا پیمانی فرمانداری یا بخشداری باشد را به سمت مسئول دبیرخانه هیات تطبیق مرتبط منصوب نماید.

تبصره ۲- کارشناسان دارای مدرک کارشناسی در سایر رشته های تحصیلی با سابقه و تجربه بیش از ۱۰ سال فعالیت در زمینه امور شوراها، شهرداریها و دهیاریها از شرط موضوع بند (۱) معاف هستند.

تبصره ۳- کارشناسان دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم با ۱۵ سال سابقه اجرایی در زمینه شوراها، شهرداریها و دهیاریها از شرط موضوع بند (۱) معاف هستند.

ماده ۶- کارشناسان مشورتی هیات های تطبیق باید در دوره های آموزشی که توسط استانداری متبوع تشکیل می شود، شرکت نمایند

ماده ۷- به موجب این دستورالعمل، بخشنامه شماره ۴۳۹۸ مورخ ۱۳۹۳/۰۱/۲۳ وزارت کشور لغو می گردد.

شیوه نامه ماده (۹) آئین نامه اجرایی ماده (۹۰) قانون تشکیلات
وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و انتخاب شهرداران
مصوب ۱۳۷۵- و اصلاحات بعدی آن

این دستور العمل طی نامه شماره ۲۷۴۰۶ مورخ ۱۳۹۷/۰۲/۲۳ توسط
وزیر محترم کشور ابلاغ گردید

ماده ۱- در این دستورالعمل اصلاحات زیر در معانی مشروح مربوط، به
کار میروند:

الف- هیات تطبیق: هیات تطبیق مصوبات شوراهای اسلامی کشور با
قوانین

ب- هیات بخش و روستا: هیات تطبیق مصوبات بخش و روستا

ج- هیات شهرستان: هیات تطبیق مصوبات شهرستان

د: قانون: قانون تشکیلات، وظایف و انتخابات شوراهای اسلامی کشور و
انتخاب شهرداران مصوب ۱۳۷۵- و اصلاحات بعدی آن

ماده ۲- وظایف مسئول دبیرخانه هیات تطبیق عبارت است از:

الف) دریافت و ثبت مصوبات شوراهای اسلامی

تبصره- مسوول دبیرخانه موظف است آن دسته از مصوبات شوراهای
اسلامی که مواعد قانونی لازم برای ارسال به هیات (حداکثر یک هفته پس از
تصویب در جلسه شورا) را رعایت ننموده اند، با دستور فرماندار یا بخشدار
ذی ربط به شورای اسلامی عودت نماید.

ب) هماهنگی لازم جهت تدوین دستور کار و تعیین اوقات جلسات
هیات تطبیق

ج) تنظیم صورتجلسات، مصوبات و مکاتبات اداری هیات تطبیق

د) تهیه آرشیوی از مصوبات شوراها، سوابق آنها و همچنین سایر
مکاتبات اداری هیات تطبیق

ه) پیگیری امور مربوط به مصوبات شوراها

و) تهیه و تنظیم نظرات کارشناسان مشورتی و ارایه به هیات تطبیق

ز) ثبت مصوبات شوراهای اسلامی، مشخصات اعضای هیات تطبیق و کارشناسان مشورتی در "سامانه بانک اطلاعات و نظارت بر مصوبات شوراهای اسلامی"

ح) تنظیم گزارش عملکرد هیات تطبیق هر سه ماه یکبار برای ارایه به مراجع ذی ربط

ماده ۳- فرماندار یا بخشدار ذیربط یکی از کارشناسان فرمانداری یا بخشداری را با رعایت شرایط تبصره (۱) ماده (۵) دستورالعمل ماده (۴) آئین نامه اجرایی ماده (۹۰) قانون، به سمت مسوول دبیرخانه یات تطبیق ذی زبط منصوب می نماید.

ماده ۴- کارشناسان مشورتی عضو هیات تطبیق باید در جلساتی که توسط هیات تطبیق تعیین می شود، شرکت نمایند.

ماده ۵- نظر هیات تطبیق و سایر مکاتبات اداری مربوط باید در اسرع وقت، در مواعد قانونی و با امضای فرماندار یا بخشدار مربوط به شورای اسلامی و دستگاه اجرایی ذی ربط ارسال شود.

ماده ۶- به منظور تسریع در رسیدگی و اعلام نظر صریح و سریع نسبت به مصوبات شوراهای اسلامی در مهلت قانونی (دو هفته از زمان ثبت مصوبه شورا در دبیرخانه هیات تطبیق)، شوراهای اسلامی موظفند تصویری از کلیه مکاتبات، اطلاعات و سوابق مورد اشاره و استناد در متن مصوبات خود را به همراه مصوبات به هیات های تطبیق ذی ربط ارسال نمایند. چنانچه شورای اسلامی نسبت به ارسال مستندات مذکور منضم به مصوبات اقدام ننماید، مصوبه موصوف به دلیل ابهام و عدم شفافیت تا زمان ارایه و ارسال مستندات مورد نیاز مورد اشاره قابلیت رسیدگی و اجرا نخواهد داشت.

ماده ۷- اعضا و کارشناسان مشورتی هیات تطبیق که در ساعات غیر اداری در جلسات شرکت می نمایند، مشمول دریافت حق جلسه می باشند.

ماده ۸- حق جلسه اعضا و کارشناسان مشورتی هیات تطبیق در صورت تامین اعتبار و با توجه به تعداد مصوبات واصله به هیات تطبیق بر اساس اعلام رئیس هیات تطبیق، در هیات بخش و روستا از محل اعتبارات دهیاری تابعه بخش و در هیات شهرستان از محل اعتبارات شهرداری های ذی ربط، قابل پرداخت خواهد بود.

ماده ۹- مبلغ حق جلسه اعضا و کارشناسان مشورتی هیات تطبیق که در ساعات غیر اداری تشکیل می شود، به شرح جدول ذیل می باشد:

هیات تطبیق	میزان حق جلسه اعضاء هیات تطبیق (ریال)	میزان حق جلسه کارشناسان مشورتی هیات تطبیق (ریال)
هیات تطبیق شهرستان هایی که مرکز آن کلانشهر باشد	۸۵۰/۰۰۰	۶۰۰/۰۰۰
هیات تطبیق شهرستان هایی که مرکز آن، مرکز استان یا شهر با جمعیت بیش از دویست هزار نفر باشد	۷۵۰/۰۰۰	۵۵۰/۰۰۰
هیات تطبیق سایر شهرستان ها	۶۰۰/۰۰۰	۴۰۰/۰۰۰
هیات تطبیق بخش و روستا	۶۰۰/۰۰۰	۳۰۰/۰۰۰

تبصره ۱- در هر ماه، حداکثر معادل ۱۲ ساعت جلسه به هر یک از اعضا و کارشناسان مشورتی هیات تطبیق حق جلسه پرداخت خواهد گردید.

تبصره ۲- انجام هر گونه تغییر در ارقام جدول فوق الذکر، بنا به تشخیص
و اعلام وزارت کشور خواهد بود.